

شاخصهای جمعیتی ایران و جهان

در حاشیه سمینار جمعیت و توسعه

جمعیت، در حالی که جمعیت آلمان هر ۱۰۰۰ سال و اتریش هر ۶۳۰ سال دو برابر می‌شود؛ جمعیت ایران هر ۲۲ سال دو برابر می‌شود. جمعیت کنیا، کویت، نیجریه و مصر نیز به ترتیب هر ۱۷، ۱۹، ۲۳، ۲۷ سال به دو برابر افزایش می‌یابد.

درصد گروههای سنی

بر اساس این گزارش، جمهوری اسلامی ایران از لحاظ داشتن نیروی جوان، سومین کشور در میان کشورهای منتخب جهان است. نسبت درصد گروههای سنی (۱۴-۰) سال در ایران به ۴۵٫۱، ۵۱٫۳، ۲٫۸ درصد است.

در نمودار ارائه شده، کنیا به ترتیب با ۴۹٫۹، ۴۷٫۷ و ۲٫۹ درصد در گروههای سنی مذکور در رده اول و نیجریه با داشتن ۱۷٫۴ درصد جمعیت (۱۴-۰) سال، ۵۰٫۱ درصد جمعیت گروه سنی (۱۵-۶۴) سال و ۲٫۵ درصد جمعیت گروه سنی ۶۵ سال در رده دوم قرار دارد.

نرخ مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال

کشورهای ژاپن و کانادا از نظر نرخ مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال، بهترین وضعیت را در میان کشورهای منتخب جهان دارند. نرخ مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در این کشورها، ۸ در هزار است و کشورهای آلمان فدرال، اتریش، فرانسه و استرالیا با نرخ ۱۰ هزار در رده دوم قرار دارند. بیشترین مرگ و میر کودکان مربوط به نیجریه (با نرخ ۱۷۴ در هزار) است. نرخ مرگ و میر در کشورهای مصر، اندونزی و کنیا به ترتیب ۱۲۵، ۱۱۹ و ۱۱۳ در هزار است. بر اساس این نمودار، در ایران از هر هزار کودک زیر ۵ سال، ۵۶ نفر فوت می‌کنند.

میزان توزیع «ارتباطات» و «اطلاعات»

راديو آمریکا، سالانه ۱۷۰ میلیون دلار هزینه کرده و مواضع خود را به ۴۴ زبان زنده و بعضاً نادر دنیا، به نقاط مختلف جهان منتقل می‌سازد. هم زمان راديو مسکو نیز ۲۲۴۶ ساعت برنامه هفتگی خود را به ۸۱ زبان بخش می‌کند. سرویس جهانی بی.بی.سی با حدود ۱۲۰ میلیون شنونده در سطح جهان بنابر گزارش دفتر حسابرسی ملی مکزیک، از مشهورترین و

نسبت به سایر کشورهای کره زمین دارا است. اواسط سال ۱۹۹۰ میلادی، با ۱٫۱۳۳ میلیارد نفر جمعیت، ۲۱٪ جمعیت کل دنیا را در خود جای داده و رشد جمعیت و سرشماری سال ۱۹۹۰ به میزان ۱٫۴ درصد در سال بوده است. می‌توان پیش بینی کرد که این جمعیت در مدت ۴۹ سال، دو برابر می‌شود. هندوستان با جمعیت ۸۵۳ میلیون نفری در اواسط سال ۱۹۹۰، ۲۱ درصد در سال اضافه جمعیت موالید دارد و پیش بینی می‌شود که رقم فوق در مدت ۳۳ سال آینده به دو برابر افزایش یابد؛ بدین ترتیب مدت زیادی طول نخواهد کشید که هند از چین هم در مورد ازدیاد جمعیت پیشی بگیرد!

مطابق گزارش مؤسسه P.R.B ده کشور کثیرالجمعیت جهان، در اواسط سال ۱۹۹۰ به شرح زیر بوده‌اند: کشور چین ۱٫۱۲۰ میلیارد، هند ۸۵۳ میلیون، جامعه شوروی ۲۹۱ میلیون، آمریکای شمالی ۲۵۱ میلیون، اندونزی ۱۸۹ میلیون، برزیل ۱۵۰ میلیون، ژاپن ۱۲۴ میلیون، نیجریه ۱۱۹ میلیون، بنگلادش ۱۱۵ میلیون، پاکستان ۱۱۵ میلیون و در مرتبه نهم بین بنگلادش و پاکستان تغییری در مورد رشد جمعیت مشاهده نشده است.

این ده کشور تنها به حد ۱۰۰ میلیون نفر ممکن است بعضاً پیشی گرفته باشند؛ ضمناً مکزیک در سال یاد شده، فقط ۸۹ میلیون نفر جمعیت داشته که در آخر قرن، حداکثر به یک صد میلیون نفر خواهد رسید. اما جمعیت دو کشور هم سیر نزولی داشته است، اول آلمان با کمتر از ۱۰ درصد رشد در اوایل سال ۱۹۹۰ و مجارستان با ۲٫۰ درصد رشد و دانمارک نیز کمترین رشد جمعیت را داشته و رشد جمعیت در ایتالیا و ژاپن، ۱۰ در ۱۰۰۰ اعلام شده است. بیشترین رشد جمعیت را تعدادی از کشورهای آفریقایی داشته‌اند و میزان آن، ۵۲ در هزار بوده است، مانند کشورهای مالاوی، مالی، اوگاندا و اما کشورهای بنین، ساحل ایوری، نیجریه، رواندا، سومالی، تانزانیا و زامبیا، رشد جمعیت به ۵۱ در هزار رسیده است. بیشترین تولیدها در کشور زامبیا با ۳٫۸ درصد رشد سالانه ادامه دارد و پیش بینی می‌شود که در مدت ۱۸ سال، جمعیت این کشور نیز دو برابر شود!

بر اساس جدول مقایسه‌ای رشد سالانه

جمعیت جهان در سال ۱۹۹۰ به ۵٫۳ میلیارد نفر رسید. پیش بینی می‌شود این رقم در سال ۲۰۰۰ به ۶٫۳ میلیارد نفر برسد. حدود ۹۳ درصد از یک میلیارد نفری که در این دهه به جمعیت جهان اضافه می‌شوند به کشورهای در حال توسعه تعلق خواهند داشت. در واقع کشورهای اروپایی کمترین رشد جمعیت را نسبت به سایر قاره‌ها و کشورها دارند. میزان جمعیت اروپا در سال ۱۹۹۰ میلادی، ۵۱۰ میلیون نفر بود و پیش بینی می‌شود که تا آخر قرن جاری، تنها ۵ میلیون نفر به آن اضافه شود که در این صورت، میزان رشد جمعیت با سیر نزولی مواجه خواهد بود. این رقم در سال ۲۰۲۰ میلادی، تنها به ۵۱۶ میلیون نفر خواهد رسید! با توجه به سطح بالای زندگی و بهداشت مدرن در کشورهای توسعه یافته، میزان مرگ و میر و تولد فرزندان، هر دو، روز به روز کمتر می‌شود؛ اما در کشورهای آمریکای لاتین به علت جمعیت زیاد کودک و نوجوان، مرگ و میر نیز بیشتر است.

جهان در نیمه اول ۱۹۹۲، ۵٫۴۸ میلیارد خواهد بود و در سال ۱۹۹۸ به رقم ۶ میلیارد خواهد رسید. متوسط افزایش سالانه جمعیت جهان در دهه آینده، ۹۷ میلیون نفر است که بالاترین رقم در طول تاریخ محسوب می‌شود. بر اساس گزارش خانم دکتر نفیس صدیق، مدیر اجرایی صندوق جمعیت ملل متحد، با خوش بینانه ترین مفروضات، جمعیت جهان در نیمه قرن آینده به نقطه اوج خواهد رسید و پس از آن رو به کاهش خواهد گذارد؛ اما این احتمال نیز وجود دارد که رشد جمعیت روند دیگری را طی کند و در سال ۲۰۵۰ به رقم ۱۲٫۵ میلیارد برسد و یک قرن بعد به رقم ۲۰٫۷ بالغ شود.

اجتناب از افزایش جمعیت به ترتیب فوق بستگی بسیار به آن دارد که طی دهه آینده، تعداد افراد خانوار کاهش یابد. تأخیر در این باره موجب خواهد شد که میزان جمعیت جهان در سال ۲۰۵۰، ۴ میلیارد بیشتر شود و این رقمی است که برابر کل جمعیت جهان در سال ۱۹۷۵ می‌باشد.

مقایسه میزان و روند ازدیاد جمعیت در بعضی کشورها

چین، همچنان بزرگترین جمعیت جهان را

معتبرترین رسانه‌های بین‌المللی است.

از برنامه‌های جدید بی.بی.سی می‌توان از زبان اوکراینی یاد کرد. این سازمان در آینده نزدیک بخش زبان ازبکی را به جمع زبانهای منطقه، یعنی ترکی، فارسی، اردو و پشتو خواهد افزود.

گفته می‌شود که تمامی سکته‌های جهان، اکنون نعت پوشش رادیویی هستند و از نظر تئوری این گفته صحیح است. در سال ۱۹۷۵ تعداد کل گیرنده‌های رادیویی در سطح جهان، از مرز یک میلیارد گذشت. در آفریقا تعداد رادیوها طی یک دهه به دو برابر افزایش یافته و به رقم ۲۸ میلیون رسیده است و در آسیا و آمریکای لاتین به نرینب تعداد گیرنده‌های رادیویی به ۱۰۸ و ۵۸ میلیون رسیده است. در کشورهای توسعه یافته این رقم به ۷۵۸ میلیون دستگاه بالغ می‌شود. توزیع وسایل ارتباطی جمعی در تمام کشورهای توسعه نیافته، به یک شکل و صورت نیست. معیار یونسکو برای هر یک از کشورهای در حال توسعه برای رسیدن به هدف آتی برای ۱۰۰ نفر، ۱۰ نسخه روزنامه، ۵ گیرنده رادیو، ۲ صدلی سینما و ۲ دستگاه گیرنده تلویزیون است. و در گزارشی که یونسکو به سازمان ملل متحد تسلیم داشت، درین مورد نوشت، بیش از ۱۰۰ کشور آسیایی، آفریقایی، آمریکای لاتین هنوز نخوانسته‌اند به این حداقل برسند. ۱۹ کشور دیگر به ۳ وسیله نرسیده‌اند، و به طور خلاصه ۷۰ درصد از مردم جهان از حداقل وسیله‌ای که برای باخبر شدن از مسائل و اتفاقات به آنها احتیاج دارند، محروم هستند.

آمارهای هشداردهنده نشان می‌دهد که ۷۵ درصد بازار ارتباطات در زمان حاضر، در کنترل ۸۰ شرکت بزرگ چند ملیتی است. به طور کلی کشورهای بزرگ صنعتی، با آنکه فقط ۲۵ درصد جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند، ۶۰ درصد نسخه‌های مطبوعات، ۷۰ درصد مصرف کاغذ، ۶۵ درصد سالنهای سینما، ۶۵ درصد گیرنده‌های رادیو و ۷۵ درصد ایستگاههای انتقال برنامه تلویزیون را در اختیار دارند. ۹۰ درصد اخباری که در سطح جهان منتشر می‌شود، از طریق چهار خبرگزاری عمده آسوشیند پرس، یونایتد پرس، فرانس پرس و رویتر تأمین می‌شود؛ در حالی که تنها سه کشور، مالکیت این چهار خبرگزاری را به عهده دارند. خبرگزاری‌های نامبرده، روزانه بیش از ۴۵ میلیون کلمه مخابره می‌کنند، که در مقابل آنها سه خبرگزاری عمده جهان سوم، تنها ۵۰۰ هزار کلمه در روز به دنیا ارسال می‌کنند. از سوی دیگر با توجه به اینکه جهان سوم، دوسوم جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند، نصف روزنامه‌های منتشر شده را دارا هستند، و روزنامه‌های چاپ شده در این کشورها فقط یک ششم کل تیراژ روزنامه‌های کل جهان است. در کشورهای توسعه یافته برای هر ۳ نفر یک نسخه روزنامه وجود دارد؛ اما در کشورهای در حال توسعه، این رقم برای هر ۵۰ الی ۱۰۰ نفر به یک نسخه می‌رسد. در کشورهای جهان سوم برای ۱۰۰ شهروند، به طور متوسط، ۸ دستگاه رادیو وجود دارد. در کشورهای صنعتی این رقم به ۷۰ دستگاه می‌باشد. آمار فوق در افغانستان تنها یک دستگاه و در هندوستان ۲٫۵ دستگاه

است. پوشش تلویزیونی در کشورهای جهان سوم تنها نیمی از جمعیت را در برمی‌گیرد و ۳۰ تا ۷۰ درصد برنامه‌های تلویزیونی در این کشورها، وارداتی است. براساس آخرین آماری که یونسکو در سال ۱۹۸۶ انتشار داده است، در کشورهای پیشرفته برای هر ۱۰۰۰ نفر، ۳۱۹ نسخه روزنامه منتشر شده است، در حالی که در کشورهای در حال توسعه در مقابل ۱۰۰۰ نفر جمعیت، ۲۳ نسخه روزنامه وجود داشته است.

بر پایه آمار موجود، کشورهای صنعتی در امر تبادل اطلاعات بین‌المللی، بسیار فعال‌تر از کشورهای جهان سوم عمل می‌کنند. اطلاعات منتشره در بین مردم در سال ۱۹۹۰، به وسیله تلفن به ۱٫۷۱ برابر و توسط تلویزیون به ۱٫۴۱ برابر سال ۱۹۸۰ میلادی افزایش یافته است. از نظر حجم سرانه اطلاعات، کانادا در سال ۱۹۹۰ با انتشار ۷ میلیارد کلمه در رده اول قرار گرفت، در حالی که آمریکا با ۶٫۹۶ میلیارد کلمه و هلند ۴٫۰۸ میلیارد کلمه در رده‌های بعدی جای گرفتند. این رقم در مورد مالزی ۲۲ درصد میلیارد کلمه، ایران ۸ درصد میلیارد کلمه، نیجریه ۵ درصد میلیارد کلمه، سنگاپور ۴۰ درصد کلمه و اندونزی ۶ درصد میلیارد کلمه است.

این تحقیق مؤید این نکته است که آمریکا، انگلستان، آلمان و فرانسه بالاترین میزان اطلاعات را به سایر کشورها ارائه کرده‌اند، در حالی که ژاپن از این نظر، در رده هفتم جهان قرار دارد.

